

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-254-1-11>

РОЗВИТОК ІНСТИТУТІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Реформа децентралізації є ключовим аспектом трансформації суспільних відносин, створює можливість ефективного впровадження інституційних перетворень. Реформа має безпосередній вплив на мешканців територіальних громад. Питання децентралізації, автономії місцевих бюджетів, довіри до населення територій та об'єднаних територіальних громад, є вирішальними, оскільки саме це формує довіру у зворотному напрямку. Такі відносини формуються і нині вони є потужною основою для єдності регіонів нашої держави перед агресією зі сторони росії.

В умовах війни перед органами публічної влади України постали нові виклики та завдання, пов'язані з наданням адміністративних послуг, забезпеченням діяльності суб'єктів господарювання, організацією територіальної оборони громад, евакуацією населення, соціальним захистом внутрішньо переміщених осіб тощо.

Українські громади та регіони взяли на себе один з найбільш відчутних ударів цієї війни. Через тотальне знищення інфраструктури та втрату значної частини людського капіталу в одних регіонах, та вимушене переміщення його в інші, більш спокійні регіони, виникла нагальна потреба в створенні належних умов для їх комфортного перебування, а також швидко адаптувати економіку до умов воєнного стану, включаючи зміну пріоритетів соціально-економічного розвитку [1, с. 4].

Військові дії та постійні обстріли вздовж лінії фронту стали причиною для релокації діючих там підприємств та потужностей на західну територію країни. Проте релокація створила умови для активізації виробничої та підприємницької діяльності в менш промислово розвинутих західних регіонах. Це особливо важливо в період значного зростання видатків, пов'язаних з обороною, розв'язанням соціальних питань і облаштуванням біженців на тлі суттєвого зменшення обсягів надходжень до державного і місцевих бюджетів. Нові підприємства – це нові робочі місця, які дозволять зберегти населення від від'їзду за кордон

завдяки підвищенню його платоспроможності. Відтак, місцева влада має формувати сприятливі умови для бізнесу на довгострокову перспективу, аби втримати новий бізнес на своїй території [3, с. 33].

Також слід звернути увагу на те, як стрімко розвивається волонтерська діяльність. Це також один із напрямів інституціоналізації економіки. Інститут волонтерства сформувався на основі глибинних ментальних засад українського народу і в той же час він відповідає сучасним потребам розвитку нації та державності. Це робить його важливим інститутом сучасної економіки.

Усі ці процеси актуалізували потребу в розробці нових підходів, як до регіональної та місцевої економічної політики в Україні загалом, так і до реалізації цієї політики на рівні окремих громад і регіонів. Інститути громадянського суспільства швидко модифікували свою діяльність відповідно до умов воєнного стану, переорієнтувавши її на допомогу силам оборони та безпеки, реалізацію гуманітарних, інформаційних, просвітницьких, наукових проєктів, розвиток горизонтальних зв'язків з іншими інститутами громадянського суспільства, органами публічної влади, бізнесом та міжнародними організаціями. Український бізнес продовжує працювати в форматі технологічного підсилення української армії.

Особливо важливо, також, забезпечити практичну підтримку низки ефективних механізмів функціонування економіки громад і регіонів нашої держави, які дадуть їм змогу успішно розвиватися й на повоєнному етапі, зокрема з урахуванням того потенціалу, який відкриває набуття Україною статусу країни – кандидата на членство в ЄС.

Зважаючи на світовий та європейський досвід, основними принципами успішного повоєнного відновлення та модернізації економіки країн, які долають наслідки війни на своїй території та прагнуть розвиватися в європейському напрямку, є: недоторканість приватної власності, економічний індивідуалізм, свобода підприємництва, демонополізація ринків, і, звичайно ж, європейська інтеграція [4]. Послідовне втілення цих принципів у життя означає, що держава, в особі своїх інституцій центрального та регіонального рівнів, має насамперед сформувати надійний інституційний ґрунт для повоєнного відновлення країни, а також забезпечити належний контроль за виконанням чинних законів та інших нормативно-правових актів. У цьому контексті сьогодні в Україні пріоритетного значення набувають: демонополізація, зменшення частки бюджетного перерозподілу ВВП, зниження рівня фіскального та

адміністративного навантаження на бізнес, забезпечення стабільності банківського сектору, обмеження інфляції, тощо.

Для успішного розвитку економіки нашої держави важливо чітко розподілити заходи економічної політики для різних типів громад і регіонів, у відповідності до ступеня завданої їм війною шкоди, а також зважаючи на специфіку повоєнних безпекових викликів для кожного з них. Економіка держави повинна працювати, перш за все, забезпечуючи як потреби Збройних сил України, під час війни з росією, так і потреби країни в цілому.

Література:

1. Аналітичний звіт. Економіка громад і регіонів в умовах воєнного стану та пріоритети їх повоєнного розвитку. Львів : Агенція місцевого економічного розвитку Яворівщини, 2022. С. 4–43.
2. Данилишин Б. М. Економічні трансформації у період воєнного стану: тактика еволюціонізму і модернізація. *Економіка України*. 2022. № 10 (731). С. 3–15.
3. Мельник М. І., Лещух І. В. Вплив збройної агресії РФ на ендогенний потенціал регіонів України. *Економіка України*. 2022. № 9 (730). С. 21–45.
4. Європейська хартія місцевого самоврядування. м. Страсбург, 15 жовтня 1985 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text.